

“งานวิจัย เป็นเรื่องของ ทุกคนในองค์กร” ศ.นพ.อร่าม โรจนสกุล

หากนึกถึงงานวิจัย หลายคนก็อาจจะนึกถึงการเก็บข้อมูล การจัดทำสถิติ ตารางซับซ้อน ห้อยเล็บ แบบสอบถาม การนำเสนอผลงาน การตีพิมพ์ในวารสาร ซึ่งเหล่านี้ล้วนแต่ก็เป็นส่วนประกอบหนึ่งของการทำงานวิจัยทั้งสิ้น ที่หลายคนก็คงมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว หากไม่ใช่นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ นักวิเคราะห์สถิติ หรือแม้แต่บุคลากรทางการแพทย์ก็ตาม

นั่นเองควไม่ใช้ในมุมมองของ ศ.นพ.อร่าม โรจนสกุล ผู้อำนวยการศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตน ที่มองว่า “งานวิจัยเป็นเรื่องของทุกคนในองค์กร”

วิจัย..ในความหมายส่วนตัว

คำว่าวิจัย เป็นการค้นหาคำตอบจากปัญหาที่เราเผชิญ หรือจากสิ่งที่เราอยากรู้อยากเห็น ซึ่งมักเกิดขึ้นได้ในทุกคน อย่างนักวิทยาศาสตร์สงสัยว่าสารตัวหนึ่งมีหน้าที่อะไร ก็ไปทำการค้นคว้าวิจัยหาคำตอบ อาจารย์แพทย์สนใจว่ายาชนิดนี้จะรักษาโรคนี้อย่างไรก็ไปวิจัยค้นคว้า ชาวนาสนใจว่าเมล็ดพันธุ์พืชนี้จะทำให้งอกงามได้อย่างไรก็ต้องทำวิจัย เช่นเดียวกันกับพนักงานสายสนับสนุนที่สนใจว่าจะทำอย่างไรให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นก็ไปค้นคว้าวิธีการมาเหล่านี้มีลักษณะเข้าได้กับงานวิจัยทั้งสิ้น

ในบางครั้งการหาคำตอบจากงานวิจัย เพียงแค่ค้นคว้าจากสารสนเทศต่างๆ ก็สามารถหาคำตอบได้แล้ว หากยังไม่ได้ ก็ต้องทำการค้นคว้าวิจัยเพื่อหาคำตอบโดยมีการตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย ต่อด้วยกระบวนการวิจัย การวัดผลอย่างไร เพื่อให้ได้ผลลัพธ์นำมาวิเคราะห์และสรุปนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และนำไปต่อยอดทางวิจัยต่อไป

มองว่างานวิจัยเป็นเรื่องของทุกคน

มองว่างานวิจัยจึงไม่ใช่เพียงแค่นักวิจัย หรืออาจารย์เท่านั้น แต่ยังเป็นบทบาทสำคัญที่ทุกคนสามารถทำได้ โดยต่างกันไปบริบทของแต่ละคนเท่านั้นเอง เดิมทีเราเข้าใจว่าเรื่องวิจัยเป็นเรื่องของแพทย์ อาจารย์ นักวิจัย และนักวิทยาศาสตร์ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ยังมีงานวิจัยรูปแบบอื่นที่คิดได้ว่าเป็นงานวิจัย เช่น จากงานประจำสู่งานวิจัย (R2R, Routine to Research) ที่ทุกคนในองค์กรสามารถทำได้ งานวิจัยจึงเป็นเรื่องของทุกคน

รูปแบบงานวิจัยที่หลากหลาย

งานวิจัยมีหลากหลายรูปแบบ คงเคยได้ยินคำว่า วิจัยทางคลินิก วิจัยในห้องปฏิบัติการ วิจัยในชุมชน วิจัยทางระบาดวิทยา วิจัยเชิงระบบ วิจัยเพื่อหาคำคมุ้ค่าและประสิทธิผล กันมาบ้างแล้ว ซึ่งเป็นรูปแบบงานวิจัยที่พบเห็นได้บ่อยครั้ง กระทั่งในปัจจุบันเราพบว่ายังมีงานวิจัยในงานประจำ ที่ต้องการปรับปรุงผลงานในงานประจำให้ดียิ่งขึ้น มีประสิทธิภาพดีขึ้น ช่วยลดทอนความไม่จำเป็นในการทำงาน และเพิ่มความคล่องตัวในการทำงานได้ ดังนั้น งานวิจัยจึงมีความหมายและรูปแบบกว้างขวางหลากหลายมาก

งานวิจัยที่รามาริบัติในสมัยก่อนเป็นอย่างไร

ในสมัยก่อน งานวิจัยยังไม่กว้างขวางและเป็นที่ตื่นตัวมากนัก สำหรับที่รามาริบัติ ศ.นพ.อารี วัลยะเสวี คณบดีท่านแรก ได้สร้างรามาริบัติให้มีความโดดเด่นกว่าโรงเรียนแพทย์แห่งอื่น ในขณะนั้นในด้านงานวิจัยและนวัตกรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สร้างความเจริญเติบโตแก่องค์กร ทั้งนี้ องค์กรจะนิ่งอยู่กับที่ไม่ได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านสาธารณสุขที่เปลี่ยนแปลง มีทั้งโรคอุบัติใหม่ โรคเรื้อรังเพิ่มมากขึ้น ถ้าไม่ได้ทำการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่องก็จะล้าหลังและไม่สามารถเป็นผู้นำได้

มุมมองส่วนตัวเกี่ยวกับการทำงานวิจัย

ส่วนตัวมองว่าควรทำการวิจัยที่มุ่งเน้นปัญหาสุขภาพของคนไทย ทำการวิจัยเพื่อหาคำตอบด้านสุขภาพแก่สังคม โดยที่ในคณะฯ เองมีทรัพยากรที่จำกัด ทั้งบุคลากรนักวิจัย เงินงบประมาณ จึงควรทุ่มเทไปในการวิจัยนี้ มุ่งแก้ไขปัญหาสุขภาพในประเทศของเราได้

ช่วงที่เข้ามาเป็นอาจารย์แพทย์ที่รามาริบัติ อาจารย์แพทย์จะมุ่งเน้นการเรียนการสอนและบริการรักษาพยาบาล แต่ในขณะเดียวกันก็จะควรมุ่งไปที่การวิจัยด้วย งานวิจัยจึงเป็นบทบาทโดยตรงของอาจารย์แพทย์ เมื่ออาจารย์แพทย์ทำวิจัยแล้ว ก็จะได้ความรู้ในการนำไปสอนนักเรียนแพทย์ให้รู้จักค้นคว้าหาทางแก้ไข ปัญหาต่างๆ อาจารย์ก็จะได้อรรถความรู้ไปปรับปรุงการให้บริการที่ดีขึ้น ไปต่อยอดในวงการแพทย์ต่อไป ฉะนั้น การวิจัยจึงเป็นหัวใจสำคัญของอาจารย์แพทย์

งานวิจัยเป็น “หน้าที่”

การทำวิจัยเป็นภาระหน้าที่ของอาจารย์โดยตรง มีอาจารย์จำนวนมากที่ทำวิจัยอย่างมีความรับผิดชอบและมีฉันทะ ใช้เวลาทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการทุ่มเทให้กับงานวิจัย โดยที่ไม่ได้ค่าตอบแทนใดๆ เพิ่มขึ้น ทุ่มเทเวลาให้กับงานวิจัย อยากที่จะค้นคว้า อยากเกะติด อยากจะหาคำตอบในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ซึ่งในคณะฯ ก็มีอาจารย์แบบนี้อยู่จำนวนหนึ่ง

งานวิจัยเป็นพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยและคณะฯ แต่การทำงานวิจัยจะสำเร็จหรือไปข้างหน้าได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริม

หลายด้าน เช่น ทรัพยากรบุคคล จากหน่วยสนับสนุน บุคลากรทางด้านสถิติ ระบาดวิทยา ทรัพยากรการเรียนรู้ บุคลากรทางคลินิก พยาบาล และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งงานวิจัยยังต้องใช้เงินทุนสูง นอกจากนี้ยังต้องได้รับการสนับสนุนด้านอาคารสถานที่ เช่น ห้องปฏิบัติการ รวมทั้ง เครื่องมือที่จำเป็น ซึ่งบางชิ้นมีราคาสูงมาก หากได้รับการสนับสนุนไม่พอเพียงก็อาจเป็นปัญหาและอุปสรรคได้

อีกสิ่งหนึ่งที่ไม่ควรมองข้ามก็คือ “เวลา” เนื่องจากเวลาส่วนใหญ่เราใช้ไปกับการบริการรักษาพยาบาล อาจารย์ของเราจะต้องทำหน้าที่บริการรักษาพยาบาลและจัดการเรียนการสอน จนทำให้ไม่มีเวลาสำหรับงานวิจัยมากนัก นอกจากนี้ยังอาจมีอุปสรรคด้านภาษาและการสื่อสารก็มีความสำคัญ สำหรับในคณะฯ ของเรา ได้รับการสนับสนุนด้านการวิจัยเป็นอย่างดีจากหลายฝ่าย ทั้งฝ่ายบริหาร จัดการและปฏิบัติการ มีการสนับสนุนทรัพยากรต่างๆ รวมทั้งค่าตอบแทนด้วย

คำแนะนำในการทำงานวิจัยแก่นักวิจัยรุ่นใหม่

อาจารย์ทุกคนในมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำวิจัยอยู่แล้ว ต้องมีผลงานวิจัยออกมา ต้องมีการตีพิมพ์ผลงานวิจัยในวารสารทางการแพทย์ที่ได้

มาตรฐาน หากไม่มีผลงานในเวลาที่กำหนดอาจไม่ได้รับการพิจารณาต่อสัญญาให้เป็นอาจารย์ต่อไป

อาจารย์แพทย์รุ่นใหม่ทุกคนก็ต้องเข้าใจและยอมรับในบทบาทนี้ด้วย ส่วนจะตั้งหัวข้อการทำวิจัยอย่างไรดีนั้น ส่วนใหญ่มักเลือกตามที่ตนเองถนัดหรือตามภาควิชาที่สังกัดอยู่แล้ว อยากจะแนะนำว่าการทำงานวิจัยให้เริ่มต้นจากปัญหาของชุมชน ปัญหาของสังคม ปัญหาของประเทศชาติ ว่าในสาขาวิชาที่เรารับผิดชอบอยู่มีประเด็นปัญหาสุขภาพอะไรบ้าง ให้หยิบปัญหาเหล่านี้ขึ้นมาเป็นประเด็นในการวิจัย โดยเลือกประเด็นที่มีความท้าทายพอสมควร อยากจะให้แพทย์รุ่นใหม่เข้าใจว่า เมื่อเราลงทุนลงแรงไปกับการทำงานวิจัยแล้วก็ควรจะได้ผลงานที่นำไปใช้แก้ไขปัญหาสุขภาพของประเทศได้ในระดับหนึ่ง ไม่ใช่เป็นวิจัยขึ้นหิ้ง หรือทำวิจัยเพื่อให้ได้ตำแหน่งทางวิชาการเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงการนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติ

ปัญหาที่มักพบในนักวิจัยรุ่นใหม่

ปัญหาในระหว่างการทำงานวิจัยสำหรับอาจารย์รุ่นใหม่มีหลายเรื่องที่สำคัญคือ เรื่องเวลา อาจารย์ใหม่อยู่นะระยะก่อร่างสร้างตัว ไหนจะต้องดูแลตัวเอง ไหนจะต้องดูแลครอบครัว ไหนจะต้องดูแลรักษาผู้ป่วยและเตรียมการสอน จึงต้องแบ่งเวลากับงานวิจัยให้ดี ต้องมีความมุ่งมั่น ในบางครั้งต้องนั่งทำงานวิจัยกลางค่ำกลางคืน ทำวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ จึงต้องมีความอดทนสูง และมีเป้าหมายชัดเจน อย่าท้อแท้ อายายอมง่ายๆ อาจจะไปปรึกษากับอาจารย์อาวุโสหรือปรึกษากับผู้บริหารของภาควิชา เพื่อขอรับการสนับสนุน ก็ฝากนักวิจัยรุ่นใหม่ๆ ไว้ว่า สิ่งที่อาจารย์รุ่นก่อนได้ทำไว้ให้เรา ในขณะนี้ดีกว่าเมื่อก่อนมาก อาจารย์แต่ละรุ่นๆ ได้พยายามสร้างพื้นฐานในการทำวิจัยไว้ให้ ที่เราทำงานวิจัยได้ดีในทุกวันนี้ ก็เป็นผลจากอาจารย์รุ่นก่อนได้ทำไว้ เรายุ่เองก็จะต้องทำสิ่งใหม่ๆ เพื่ออาจารย์รุ่นใหม่ในอนาคตด้วย

อีกปัญหาที่อยากฝากไว้ก็คือ ความไม่เข้าใจกัน ในหน่วยงานหรือภาควิชา บางคนบอกว่าเอาแต่วิจัยไม่มาช่วยสอนหนังสือ ไม่มาช่วยงานบริการ เอาแต่วิจัยเพื่อหาประโยชน์ใส่ตัว ตำแหน่งวิชาการก็เป็นประโยชน์ส่วนตัว อันนี้ต้องสร้างสมดุลระหว่างงานต่างๆ ให้ดี ให้คิดว่าเราก็เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ของหน่วยงาน ของภาควิชา ของคณะฯ เหมือนกัน เราจะทำตามใจเราแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ ต้องมองในภาพรวม อาจารย์

ทุกคนต้องมองในภาพรวมให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยส่วนตัวคิดว่า ศักยภาพและความพร้อมของอาจารย์เราสามารถทำงานวิจัยให้สำเร็จได้อยู่แล้ว

งานวิจัยสำหรับบุคลากรสายสนับสนุน

ปัญหาหลักของสายสนับสนุนก็คือ ไม่กล้า ไม่รู้ว่าอันนี้เขาเรียกวิจัย ไม่รู้ว่าจะทำยังไง ขอให้ปรึกษาหัวหน้าหน่วยงาน ในการส่งเสริมให้ทำงานวิจัยของบุคลากรคณะฯ ได้เปิดโอกาสให้อยู่แล้ว เช่น งานวิจัย R2R นั้นเอง เริ่มต้นงานวิจัยจากการทำงานประจำของเรา กำหนดวัตถุประสงค์ในการทำงานของเราก่อน มีจุดมุ่งหมายอย่างไร มีกระบวนการทำงานอย่างไร วัตถุประสงค์อย่างไร ทำแล้วสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่เรากำหนดไว้หรือไม่ หากว่าไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ แล้วเกิดจากสาเหตุอะไร นี่ก็เกิดคำถามวิจัยแล้ว เมื่อเราคิดหาวิธีทางในการแก้ไขปัญหาให้ได้ เราก็จะเกิดกระบวนการในการทำวิจัย ก่อเกิดการพัฒนา ซึ่งทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการทำงานวิจัยได้แบบ R2R บางครั้งคำว่า “งานวิจัย” อาจจะเป็น “ศัพท์เทพ” บุคลากรบางคนอาจเข้าใจว่าไกลเกินเอื้อม แต่ถ้าเรามีแนวคิดในการพัฒนางานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องก็เป็นพื้นฐานสำคัญในการวิจัยแล้ว เชื่อว่าไม่เกินความสามารถของเรา หากมีความตั้งใจจริง

นอกจากนี้ หากพิจารณาจากค่านิยมของคณะฯ คือ “มุ่งเรียนรู้ คู่คุณธรรม นำสู่คุณภาพ” ซึ่งในการที่เรามุ่งเรียนรู้ เราต้องเรียนรู้จักตัวเอง เรียนรู้องค์กร เรียนรู้หน่วยงาน เรียนรู้ที่ทำแล้วดีหรือไม่ สำเร็จหรือไม่ นำไปพัฒนาให้ดีขึ้นได้อย่างไร เหล่านี้เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่มากขึ้น

มองว่าคณะฯ ได้เปรียบในด้านการทำงานวิจัยเมื่อเทียบกับที่อื่นหรือไม่

เราคงไม่บอกได้ว่าเปรียบเสียเปรียบ ในคณะฯ มีสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนงานวิจัยอยู่แล้วตั้งแต่ต้นนโยบายของมหาวิทยาลัย และของคณะฯ ที่ชัดเจน มีกำหนดไว้ในข้อตกลงการปฏิบัติงาน (Performance Agreement) มีการจัดสรรทรัพยากรให้ ไม่ว่าจะเป็นอาคารสถานที่ นักวิจัย งบประมาณ งบวิจัย งบการศึกษาเพิ่มเติม และมีการจัดสรรเวลาสำหรับอาจารย์นักวิจัย เหล่านี้จะเป็นแรงสนับสนุนที่ดีเยี่ยมแก่นักวิจัย นับเป็นโอกาสที่ดี เพียงแต่ขอให้บุคลากรของคณะฯ มีใจ มีฉันทะที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ที่จะต้องสร้างสรรค์งานวิจัย ผลงานต่างๆ จะตามมาเอง

งานวิจัยในอาคารสมเด็จพระเทพรัตน์

ที่อาคารสมเด็จพระเทพรัตน์ เรามุ่งเน้นการรักษาพยาบาลเป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกัน ก็ให้มีการสนับสนุนส่งเสริมหน่วยงานต่างๆ ให้ทำงานวิจัย เช่น การวิจัยทางคลินิก ซึ่งเราก็อำนวยความสะดวกแก่อาจารย์แก่นักวิจัยต่างๆ ในการทำงานวิจัย แต่อย่างทีกล่าวข้างต้นว่า แนวคิดที่ว่างานวิจัยเป็นเรื่องของทุกคนในองค์กร เราก็สนับสนุนให้ทุกคนได้ทำงานวิจัยได้ในระดับหนึ่ง เช่น พยาบาลที่ทำงานประจำก็จะพบปัญหาว่า การให้ยา ให้น้ำเกลือ ให้เลือด จะทำอย่างไรให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด ไม่ให้ผิดคน ก็สามารถทำการศึกษาวิจัยหากกระบวนการที่เหมาะสม เรียนรู้กันไป มีการสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานทำงานวิจัยตลอดจนได้นำไปเสนอในเวทีคุณภาพต่างๆ ในระดับคณะฯ มหาวิทยาลัย และระดับชาติ

มองภาพงานวิจัยในรามาริบดีว่าก้าวหน้าต่อไปอย่างไรบ้าง

ในภาพรวม งานวิจัยของคณะฯ มีทิศทางที่ดีเพิ่มขึ้น วัดจากจำนวนชิ้นงานและคุณภาพ ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ในวารสารที่มีชื่อเสียง หรือวัดจาก Impact Factor ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ในสังคม ซึ่งที่ผ่านมาก็มีงานวิจัยที่ดีหลายเรื่องที่ได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสังคม เช่น งานวิจัยเกี่ยวกับอุบัติเหตุ งานวิจัยเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว งานวิจัยเกี่ยวกับเด็กและวัยรุ่น งานวิจัยเกี่ยวกับสารตะกั่ว งานวิจัยเกี่ยวกับสารพิษทั้งหลาย งานวิจัยเกี่ยวกับฮีโมฟีเลีย งานวิจัยเกี่ยวกับการเติมสารไอโอดีนในน้ำปลา งานวิจัยเกี่ยวกับบุหรี งานวิจัยเกี่ยวกับยาบางชนิด งานวิจัยเกี่ยวกับคาเฟอีนที่มีอยู่ในยาแก้ปวด เป็นต้น

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้น ผู้เขียนเองเชื่อมั่นเหลือเกินว่า “งานวิจัยเป็นเรื่องของทุกคนในองค์กร” ไม่เฉพาะแค่ในรามาริบดีบ้านของเราเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องของทุกคน ทุกสาขาอาชีพ ที่มองปัญหาให้ออกแล้วหาทางแก้ไขให้ได้ด้วยกระบวนการความคิด แล้วศัพท์เทพอย่างคำว่า “งานวิจัย” จะไม่เป็นปัญหาของทุกคนอีกต่อไป